

ประเภทประชาชนชาวบ้าน
ปี 2554

นายคำเตื่อง ภาษี

ประชาชนชาวบ้าน จังหวัดบุรีรัมย์
ตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์

ผลงานเด่น สร้างสุขภาวะ ลดโลกร้อนด้วยวิถีพอเพียง

นายคำเตื่อง ภาษี เป็นนักคิดนักวิจัย นักปฏิบัติ นักสร้างเครือข่ายที่ถ่ายทอดจากประสบการณ์จริง ได้นำแนวคิดในการทำเกษตรแบบพึ่งพาธรรมชาติ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ไม่พึ่งพาสารเคมี นำมาปรับใช้ในชีวิตด้วยวิถีพอเพียง พออยู่พอกินไม่หวังผลอย่างรวดเร็ว โดยมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พืชและจัดการสัตว์ การใช้พื้นที่ทุกตารางนิ้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดำรงชีวิตได้โดยไม่ต้องใช้ฉนวน มีนวัตกรรมพื้นที่บ้านที่สร้างธรรมชาติอย่างสมดุล เช่นเทคนิคการให้อาหารปลาไม่ให้หนีไปจากบ่อช่วงน้ำหลาก มีแนวไม้เป็นรั้วรอบ ถัดมาเป็นร่องน้ำ ซึ่งเลี้ยงกุ้ง หอย ปู ปลา และปลูกไม้โตเร็ว ต้นกล้วย ต้นยางนาขนาดใหญ่ที่ให้น้ำมันเชื้อเพลิงทดแทนเป็น10,000ตัน การทำSpringerด้วยลำไม้ไผ่ ฯลฯ โดยเน้นการผสมผสาน ในการทำการเกษตรเป็นบุคคลต้นแบบด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างพอเพียง โดยพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ ไม่ใช่ปุ๋ยเคมี ไม่ใช่ยาฆ่าแมลง ยังส่งผลดีต่อสุขภาพ ความปิติที่เห็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ทำให้พ่อค้าเตื่องไม่สามารถตัดช่องน้อยแต่พอตัว แต่ได้ขยายเครือข่ายในอำเภอแคนดงอย่างกว้างขวาง สร้างเครือข่ายกระจายเต็มอีสานร่วมกับพ่อฝาย สร้อยสระกลาง และพ่อสุทินันท์ ปรัชญพฤทธิ์ สามใบเถาบุรีรัมย์ และเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านอีสาน ในรูปแบบของโรงเรียนชุมชนอีสาน กลายเป็นก้าวทางการต่อยอดที่สำคัญของเครือข่ายการเรียนรู้สู่การพึ่งตนเองและพึ่งพากันเองหนึ่งล้านครอบครัวในภาคอีสานพร้อมเด็กรักถิ่น1 ล้านคนกระจายเต็มอีสาน โดยมีหลักสูตรรวบอบ.ภาคประชาชน(วิทยากรกระบวนการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่การพึ่งตนเองและพึ่งพากันเอง) เป็นตัวขับเคลื่อนโดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้สร้างสุขภาวะ ศูนย์เรียนรู้สถาบันพื้นฟูภูมิปัญญาไทยของพ่อคำเตื่อง ได้เป็นแหล่งเรียนรู้ และศูนย์ฝึกอบรมหลายด้านแก่หน่วยงานของรัฐ/เอกชนและองค์กรเครือข่ายชาวบ้านในปี2552-2554 เกือบ2,500 คน อาทิเป็นสถานที่ฝึกอบรมหลักสูตรรวบอบ.ภาคประชาชน หลักสูตรบัณฑิตคืนถิ่นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารีร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เกิดศูนย์เรียนรู้ย่อยหรือฐานการเรียนรู้ในชุมชนจำนวน 8 ฐาน ที่สำคัญยังได้เป็นเป็นวิทยากรอบรมแกนนำชุมชนเมืองนำอยู่กว่า700คน และเป็นกรรมการที่ปรึกษาภาคประชาชนศูนย์อนามัยที่5นครราชสีมา

บทเรียนสำคัญในการทำงาน

ด้านส่งเสริมสุขภาพและสุขภาวะ จากประสบการณ์ตรงคือ พบว่าอบายมุขทั้งดื่มเหล้า สูบบุหรี่ไม่สามารถปลดทุกข์จากหนี้สิน เมื่อตั้งสติได้ เริ่มใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา การพยายามลดรายจ่ายทุกอย่างด้วยการเลิกใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง กินน้อยใช้น้อย นอกจากหนี้สินหมดแล้ว ยังทำให้สุขภาพดีเพราะได้กินอาหารปลอดพิษ ปลอดภัยมีคุณค่าโภชนาการจากสารอาหารที่หลากหลาย ได้ออกกำลังกายจากการทำเกษตรแบบดั้งเดิม แฉมด้วยอากาศบริสุทธิ์จากไม้ยืนต้นและไม่โตเร็วอีกด้วย”

บุคคลต้นแบบ ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมา

ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม การพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ ไม่ใช่ปุ๋ยเคมี ไม่ใช่ยาฆ่าแมลงเป็นการรักษาดิน รักษาน้ำ รักษาอากาศ สิ่งแวดล้อมดี ปราศจากมลพิษ ร่วมกับปราชญ์ชาวบ้านอีสานปลูกไม้โตเร็วไม้ยืนต้นที่ หลากหลายแล้วกล้านต้น ช่วยลดโลกร้อน พืชดักยั้งแมลงน้ำท่วม และเร่งหาทางให้ธรรมชาติกลับมาทั้งดินดำ น้ำชุ่ม ผืนป่าอุดมสมบูรณ์เหมือนเดิม สร้างครอบครัวพึ่งตนเอง และรวมกันหลายๆครอบครัว จะเป็นชุมชนที่ เข้มแข็ง

รางวัลที่เคยได้รับ

- พ.ศ. 2534 ผู้นำชุมชนตัวอย่างด้านสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม
- พ.ศ. 2535 รางวัลคนดีศรีสังคม มูลนิธิหมู่บ้าน
- พ.ศ. 2544 ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 1 กระทรวงศึกษาธิการ

